

Langzaam doven zich de zonnen,
Trager borrelen de bronnen,
Onontkoombaar groeit zijn nacht.
Aarde en hemel en uw leven
Zal de groote dood doorbeven
Tot Hij alles heeft volbracht.

Kind, dat met alwetende oogen
't Grondelooze en hemelhooge
Wezen van de ziel doorspeurt,
Laat uw knecht nu gaan in vrede,
Geef uw kleinen glimlach mede,
Waarom God ons zalig keurt.

Twee kerstverzen metterdaad, die het heilig gebeuren zetten in den glans van de Majesteit, die het overstraalt.

C. T.

OPVOEDING EN ONDERWIS

Kinderen, wat zijn ze?

III.

Kinderen zijn raadsels! - ?

Er zijn van die kinderen, die wij „raadsels“ plegen te noemen.

Zoo'n raadsel was Humphrey, het kind dat Florence Montgomery ons heeft uitgebeeld in haar wereldberoemd „Verkeerd begrepen“.

Zoo'n raadsel was ook Bertus, de leerling die ik nu, na jaren, weer voor me zie. Het uiterlijk beeld van Bertus was trouwens ook zoo, dat men hem niet licht zou vergeten. Het meest opvallende, nu niet bepaald het mooiste, waren z'n oogen: zeiloozen. „Bertus“, zeiden we zoo in de wandeling, „vlagde altijd“. Opvallend ook was de mond, de mond waar altijd een vraag omheen speelde. Zeer karakteristiek en prachtig waren z'n oogen: groote, hemelsblauwe oogen, waarin iets droomde van dingen die heel ver zijn en heel mooi.

De vriendschap met den meester was wel de grootste vreugde in z'n leven. Hij kwam uit een arm en niet blij gezin. Had hij daarom zoo'n behoefte aan zon en aan stille humor, welke de mensch verzoent met de grauwe werkelijkheid van het leven?

Zoo in de klas kon hij zijn meester recht in de oogen kijken met dien blik van 't onderling elkaar verstaan, dat blijkbaar een mooie rust en zekerheid gaf in z'n jongensleven.

Denk nu niet, dat Bertus een droomer en fantast was die de werkelijkheid ontvluchtte. Integendeel: hij zag daarin wat niemand zag.

„Was een prachtige zomernamiddag. Door het openstaande schoolraam kwam een vlieg binnen-gonzen en het beestje cirkelde om meesters hoofd als 'n vliegmachine welke geen geschikt landings-terrein kan vinden. 'n Interessant geval! Dat vond Bert ook. Hij had het al lang in de gaten. Wat zou die „mug“ nou doen?“

Zou ie?...
Op meesters jeugdige kruin was een open ruimte, die soms glinsterde als 'n open plek in het zon-beschinen bosch.

En wat deed nou die mug? Die gonsde maar... fladderde eventjes her en der... keerde terug... en streek precies neer in het wak op meesters hoofd. Was dat nou niet prachtig?

„Meester“, zei Bert zachties — en trok zijn baas

vertrouwelijk aan de jas — „Meester, d'er zit een mug op Meesters hoofd.“

„Nou, wat zou dat?“

„Hij gaat baantje glijden, Meester!“

Ja, die Bertus zag meer en anders dan de meesten.

De mobilisatie kwam en ook Bertus' meester moest „opkomen“. De meeste kinderen waren luidruchtig bij het afscheidnemen — alleen Bertus was teruggetrokken, verlegen.

Na enkele maanden ging de meester-soldaat z'n kinderen eens opzoeken. In militair: dat was veel leuker.

Wat of die Bertus oogen opzette! Toen de meester-generaal — want dat moest hij toch minstens wel zijn — het lokaal binnentrad en in de rijen tusschen de banken z'n oude klas zoo eens doorging, sreek Bertus — niemand zag het, maar de meester merkte het wel — over zijn tuniek.

„Zoo Bert, hoe gaat het met jou?“ Zijn oogen klampten zich vast aan z'n ouden vriend.

Toen 's avonds laat, in de kazerne, een soldaat zijn tuniek uittrok en de zakken doorzocht vond hij, in een hoekje verscholen, 'n „oapeneutje“ — het offer van Bert.

Ja, ja, kinderen zijn raadsels. In zoo'n lutteltje der dalen is toch meer dan Salomo's heerlijkheid — het kleine Gods is altijd meer dan het groote dat menschenhanden werken.

Naast dit alles en daarin centraal de speldrift, is vooral ook — hoewel later uittredend — de weeldrift een wezenskenmerk van het jonge leven. Een echt kind is ook een echte vraag-al en al maar vragende drijft het ons wel eens in het nauw. Wat kinderen al niet vragen kunnen! Wij willen ons er dan wel eens afmaken, doch juist in die vragen opent zich het hart, waaruit immers ook bij het kind de uitgangen des levens zijn.

In zijn diepste wezen is al dat vragen een vragen naar den oorsprong der dingen — naar God. Het kind staat nog vol bewondering te midden van Gods rijke schepping, het voelt zich meer verwant aan en een met de dingen rondom. Het ziet in een plant, in een dier, zelfs in een dood ding medeschepselen. En met de wondere gave der fantasie doorwandelt het den schoonen hof der natuur. Is het wonder, dat het maar aldoor vraagt naar het „waarom“ en naar het „vanwaar“. Onze bewondering is vaak al uitgedoofd en reikt niet tot aanbidding en onze verwondering vervlakt tot een nuchterheid, welks denken niet verder gaat dan wat voor oogen is en die in de praktische bruikbaarheid der dingen wel eens den eenigen maatstaf heeft, waarmee ze alles meet.

Bij kinderen is dat alles zoo geheel anders. Er zijn onder hen geboren dichters en rasechte filosofen. „Ik heb“, zegt Querido ergens, „gesprekken van kinderen beluisterd, die ik honderdmaal tragischer, diepzinniger, fijner en vernuftiger pender vond dan boeken van wijsgeeren met veel namen. Kinderen onder elkaar hebben een gevoelsvrij-metselaar, waar groote wezens nooit inkomen, tenzij ze zelf in zich behouden hebben iets arge-loos, iets aansprekends-spontaan en teeder-mee-voelends. Er zou een groot boek te schrijven zijn over het verbeeldingsleven van het kind. Men zou bemerken, hoeveel dichtertjes er bestaan, die toch nooit 'n verzenboek hebben uitgegeven.“

Wie kan zeggen, wat er droomt en peinst in een kinderziel?

L. VAN KLINCKEN.

king. Niemand kan het boek, dat hen verhaalde uitlezen; er was immers geen slot aan.

Daarom spreekt Mattheüs telkens ervan, dat gebeurtenissen waarvan wij weten uit het Oude Testament, in de historie van Christus pas zijn vervuld. We hebben dat woord maar te nemen in zijn precies zin van vol-maken; er iets bijdoen, wat er nog niet was; het ontbrekende aanvullen.

Mattheüs zag ook het Messiaansch karakter van den uittocht van Israël uit Egypte. Hij wist wat in Hosea 11:1 geschreven stond: „uit Egypte heb ik mijn Zoon geroepen“. Evenwel, nu hij verhalen gaan moet van het opnieuw trekken naar Egypte van den grooten Zoon van Israël, die met Jozef en Maria vluchten moet daarheen omdat Herodes beulen op weg zijn naar Bethlehem, nu geeft de Heilige Geest hem te verstaan, dat ook die tekst uit Hosea een Messiaansch woord is. En wanneer hij dan neerschrijft van den terugkeer uit Egypte na Herodes' sterven, dan wordt zijn geest vervuld van blijdschap, want hij ziet nu den nieuwen exodus, de volmaking van den eersten grooten uittocht uit het slavenhuis.

Hosea kan wel schrijven in zijn dagen: „Uit Egypte heb ik mijn Zoon geroepen“, maar hij kan daaraan niet toevoegen: en sindsdien woont hij in het land der rust. Zodoende miste de eerste exodus haar vervulling.

Er ontbrak iets aan de historie van Israël. De draden van reformatie en inzinking werden er dooreen. Maar nu wordt het Woord vleesch en woont onder ons. Christus, die geboren is, neemt

UIT DE HISTORIE

Hoe men geschiedenis schrijft.

I.

Prof. Dr Friedr. Siegmund-Schultze, uit Berlijn, thans „met verlof“ en in Zwitserland verblijvende, heeft meer dan tien jaren geleden onder zijn leiding een groot werk doen uitkomen, getiteld: „Een heilige algemeene Christelijke Kerk“. 't Werk beoogde een overzicht te geven van de Prot-Christelijke Kerken over geheel de wereld, in haar wezen, in haar geschiedenis, in haar actie in dezen tijd. De hoogleeraar volgde daarbij de methode de verschillende richtingen, die binnen deze kerken in elk land gevonden werden, te doen beschrijven door vertegenwoordigers dezer richtingen, die dus geacht konden worden „deskundigen“ te zijn en daarbij toch de noodige objectiviteit in acht te kunnen nemen.

In het bovengenoemde groote werk was één deel gewijd aan „de Evangelische Kerken van Nederland“. Tien Nederlandsche theologen hadden daarvoor hun bijdragen ingezonden. Dit deel werd in ons land en in Duitschland zeer vriendelijk ontvangen en was spoedig uitverkocht.

Thans heeft dezelfde hoogleeraar een nieuwe uitgave van hetzelfde groote werk onder handen. Het draagt nu niet meer den titel: „Een heilige algemeene Christelijke Kerk“, maar „Ekklesia“. Het derde deel dezer uitgave behandelt de Evangelische Kerken in Midden-Europa. Van dit derde deel is nu verschenen als 9de onderdeel „De Evangelische Kerken van Nederland“. Dit 9de onderdeel is een boek geworden van een 176 bladzijden.¹⁾

Hoe breed dit werk ook voor Nederland is opgevat en uitgevoerd, blijkt wel uit wat dit deel bevat:

1. Geschiedenis der Nederlandsche Gereformeerde Kerk, door Prof. Dr J. A. Cramer.
2. De Nederlandsch-Hervormde Kerk, door Dr H. Schokking.
3. De Gereformeerde Kerken in Nederland, door Dr C. L. F. van Schelven, na diens overlijden voortgezet door Dr H. Kaajan.
4. De Christelijke Gereformeerde Kerk, door Prof. P. J. M. de Bruin.
5. De Gereformeerde Kerken in Nederland in hersteld verband, door Dr J. G. Geelkerken.
6. De Evangelisch-Luthersche Kerk, door Dr P. van Wijk, na diens heengaan voltooid door Prof. Mr J. Loosjes.
7. De Hersteld Evangelisch Luthersche Kerk, door Dr P. Neideck.
8. De Doopsgezinde Gemeenten in Nederland, door Dr P. S. van Slogteren, na diens dood verder bewerkt door Dr F. Dijkema.
9. De Remonstrantsche Broederschap, door Dr N. Blokker.
10. De stroomingen in de Nederlandsche Theologie van den tegenwoordigen tijd, door Prof. Dr A. M. Brouwer.
11. De religieuze beweging in de studentenwereld, door Dr H. C. Rutgers.

¹⁾ „Ekklesia“, eine Sammlung von Selbstdarstellungen der Christlichen Kirchen, herausgegeben von Friedrich Siegmund-Schultze. III. Die Mitteleuropäischen Länder. 9. Die Evangelischen Kirchen der Niederlande. Leopold Klotz Verlag, Gotha, 1934.

zijn deel in de geschiedenis van Zijn volk. Hij neemt deel aan het leven van Zijn volk en aan de roeping van Israël. En als Hij komt, dan is er veel, dat niet is afgedaan.

Wanneer Jezus geboren is en ingaat tot de historie van Israël is daarin bovenal dit benauwende, dat Israël een slavenvolk is. Zich bukkend onder de hoogheid der Romeinen. Augustus verstoort alle illusies van den zelfstandigen joodschen staat onder Herodes, doordat hij den census (beschrijving) ook voor 't Joodsche land decreteert. Bovendien, Herodes was een Edomiet. Zijn regeringsideaal is de ontvrijding van den Joodschen stam door een ontwaarding in de richting van het hellenisme; hij heeft tenslotte van een uitgeleid, vrij, specifiek Joodsch volk geen begrip. En die onder dat volk nog een vaag besef hebben van den uittocht tot de vrijheid en van den Sinai, waar de eigen levenswet voor Gods eigen volk werd afgekondigd, de Farizeeërs, knevelen „de schare, die de wet niet kent“ hooghartig. Als Jezus wordt geboren, is Israël opnieuw geklemd in slavernij.

God zocht van den hemel naar het werk, dat Hij aan Zijn volk gedaan had, en Hij vond niet! De Schriftgeleerden lazen het trouw op: „Ik ben de Heere, uw God, die u uit Egypteland, uit het diensthuis heb uitgeleid“, doch er was niets van waar.

Want wel kwam Israël los uit de boeien van Faraö. Maar waarheen had het zich begeven? Uit Egypte naar de Baäls. Uit Egypte naar de onrust, waarmee de vertoornde God des Verbonds Zijn afgedwaalde volk straffe. Uit Egypte naar den vloek des Verbonds.

En opgejaagd worden in eigen land, dat was

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELUKE SCHEISEN

De nieuwe exodus.

Mattheüs, die bij 't schrijven van zijn evangelie de gemeente van Christus, zooals die uit het Jodendom zich losmaakte, op het oog heeft gehad, kan zijn verhaal van Christus invoegen in het raam der openbaring, zooals zijn lezers die kennen uit hun bijbel, het later dus genoemde Oude Testament. Dus doende diende bij het propagandistisch doel, waarmee hij 't evangelie schreef; hij overtuigde de Joden uit de Schriften; zoo had hij van den Meester zelf geleerd; de Heilige Geest maakte hem dat indachtig. En tevens maakt hij het ons licht, wanneer wij zoeken gaan naar de ééne lijn in de Godsopenbaring en wanneer wij alle openbaringswerk van God zien willen in zijn ééne doel en inhoud: den Christus. Mattheüs levert ons heel praktisch het klaar bewijs, dat het Nieuwe Testament in het Oude ligt verscholen. Hij geeft een klaar bericht van het Messiaansch karakter van den bijbel der Joden.

Het Messiaansch karakter! Dat wil niet zeggen: in het Oude Testament is een verhaal van vele histories. Van Adam en Henoch en Abraham en Mozes en David en Jeremia. Maar in dat Oude Testament is niet één verhaal af. Van elke geschiedenis moest het slot nog geschreven worden. Alle drama's misten hun ontknooping. Dat is het Messiaansch karakter van al die geschiedenissen. Ze wachtten op vervulling; hijgden naar vol-ma-

12. De Knoppers
13. De O. Norel.
14. Het van het N
Prof. Dr J
15. De 2
16. De Oost-Indi
17. De N
menische
18. Oorl
landsche
en Ds J.

Prof. woord" o Nederland is en dat bepaalde medewerk- vestigen. men zich beheerscht acht geno a de Nederl ting, en uitsprekt sproken i wonderlij der meen b. deze bindt zich heidin van de op geen blad ook voor van hun te geven. kerken."

c. in h en wel op ger gevoe der Kei Studente die het j streven n nergens a

Nu bro Siegm mensstijl uitgave, zal tellen zich med Een v woord k ven dege beweging oen leide Het n: Evangelis bevat. El terrein e stroomin als nood: organism heel verl werk. Een t

minder t de drijve den Mo de Nijlde in Egypt den Nijl roes, me kracht g het alta Egypte. Want altijd mo dat vervi uittocht, vóór Ch zeggen is onvolkom tempel naar den naar de handen de grave woord v

Toen i Vader te de vrijm zonde. I vult van heirleegi grooter bekeert. Want werd in herdach

12. De kerkelijke Jeugdarbeid, door Dr. B. A. Knoppers.

13. De Evangelisatie (Innere Mission), door Dr. O. Norel.

14. Het sociale en staatkundige (politieke) aspect van het Nederlandsch Protestantisme, door Z.Ec. Prof. Dr. J. R. Slotemaker de Bruïne.

15. De Zending, door Ds Joh. Rauws.

16. De „opbouw“ der Zendingkerken in Ned. Oost-Indië, door Ds Joh. Rauws.

17. De Nederlandsche medewerking aan de oecumenische beweging, door Prof. Dr. F. M. Th. Böhl.

18. Oorlogen en vrede naar de opvatting der Nederlandsche Christenen, door Prof. Dr. G. J. Heering en Ds J. B. Th. Hugenholtz.

Prof. Dr. Siegmund-Schultze merkt in zijn „Voorwoord“ op, dat men vaak heeft gezegd, dat in de Nederlandsche kerkelijke beweging strijd gewoonte is en dat menige bijdrage, die in dit deel voor een bepaalde kerk door den daartoe aangezochten medewerker geschreven is, dezen indruk kan bevestigen. Toch is de hoogleeraar van meening, dat men zich niet beslist door dezen indruk moet laten beheerschen. Drie dingen moeten hierbij toch in acht genomen worden:

a. de uitgesproken vrijheidszin der Nederlanders, die zich in hun staatsinrichting, en evenzoo in de inrichting van hun kerk uitsprekt. Dat deze vrijheidszin dikwijls in uitgesproken individualisme ontaardt, is niet verwonderlijk. Voor dit individualisme is de botsing der meeningen een noodzakelijk levenslement.

b. deze vrijheidszin van den Nederlander verbindt zich ook met een groote vrijmoedigheid in de meeningsuitingen. „De auteurs van de opstellen in dit deel nemen in de politiek geen blad voor den mond. Zij houden het echter ook voor hun Christelijken plicht de gebreken van hun eigen kerkelijke organisatie openlijk toe te geven. Er leeft een levendige boetegeest in deze kerken.“

c. in het jonge geslacht is opkomende, en wel op grond van de oprechtheid van den vroeger gevoerden strijd, de zin voor de eenheid der Kerk van Christus. „In de Christelijke Studentenvereniging en talrijke andere groepen, die het jonge geslacht vertegenwoordigen, is het streven naar eenheid in den geest zoo sterk als nergens anders.“

Nu brengt de methode, door Prof. Dr. Siegmund-Schultze gevolgd, voor de samenstelling van zijne grootsche, veelomvattende uitgave, welke 50 deelen, vereenigd in 12 banden, zal tellen, voordeelen en nadeelen met zich mede.

Een voordeel is, dat „deskundigen“ aan het woord komen, dat zijn zij, die over wat zij schrijven dege kennis hebben, omdat zij midden in de beweging zitten, waarover zij handelen, ja, daarin een leidende positie innemen.

Het nadeel is, dat zulk een deel over „De Evangelische Kerken in Nederland“ geen eenheid bevat. Elk schrijft „voor zichzelf“, bestrijkt eigen terrein en spreekt over de andere instituten en stroomingen slechts in zooverre, en dit terecht, als noodzakelijk is voor het begrip van eigen organisme of beweging. Daardoor wordt geen geheel verkregen en verkrijgt men altoos mozaïkwerk.

Een tweede gevaar, dat bij de gevolgte

minder te dragen dan opgezweept te worden door de drijvers in het vreemde land. Het vuur van den Moloch was erger dan de tichelovens van de Nijldelta. Was het niet beter, dat de moeders in Egypte weenden, wanneer ze hun jongens in den Nijl wierpen, dan dat ze in een goddelooze roes, met een dichtgeschroeid hart en een verkracht geweten, die jongens ten offer leiden voor het altaar der afgoden. Het was dan wel: uit Egypte, maar het was niet: uit het diensthuis.

Want hoe ge ook zoekt in Israëls historie, altijd moet ge Mattheüs gelijk geven in zijn stelling, dat vervulling noodig was van dat verhaal van den uittocht. Immers, al zegt ge het heerlijkste, wat vóór Christus in de Openbaringsgeschiedenis te zeggen is, dan is dat nog een verhaal van allerlei onvolkomenheid. Uitgaande van Egypte naar den tempel! Doch ook dan is het zoo: uit Egypte naar den hogepriester, d.i. Kajafas. Of: uit Egypte naar de profetie. Maar dan de profetie in de handen van knoeiers als de schriftgeleerden, die de graven der profeten bouwen en onderwijl hun woord verkrachten.

Toen is Christus gekomen. Om den wil van den Vader te doen; om dat groote werk te doen van de vrijmaking van Zijn volk uit het diensthuis der zonde. Toen werden de velden van Efratha vervuld van het gedruisch der menigte van hemelsche heirlegers. En de blijdschap in den hemel was grooter dan over den eenen zondaar, die zich bekeert.

Want Egyptes nederlaag aan 't volk van God werd immers in de viering van het Pascha wel herdacht, maar zelfs de rabbijnen wisten, dat er

methode dreigt, is dit, dat de schrijver, partij in eigen zaak zijnde, de noodige objectiviteit niet in acht neemt en zich, in de verdediging van eigen organisatie, dat is: van eigen standpunt, te ver laat gaan en eigen meeningen gaat verkondigen, die den toets der historische critiek niet kunnen doorstaan. Men gaat een „oratio pro domo“ houden.

Ook Prof. Dr. Siegmund-Schultze is niet blind voor de twee hier bovengenoemde bezwaren, waardoor zijn gevolgde methode gedrukt wordt. Maar hij heeft gemeend en wel op gronden, die aannemelijk zijn, toch zijn methode te moeten volgen, n.l. de verschillende richtingen in het kerkelijk leven in Nederland, en ook wat zich daar omheen groepeerde, door eigen vertegenwoordigers te laten beschrijven. Dit argumenteert hij als volgt. Evenals het politieke leven vertoont ook het kerkelijk leven in Nederland een bonte menigte van vormen, die voor het grootste deel gegroeid zijn op den bodem der Gereformeerde belijdenis. Om nu het eigene van elken vorm te vatten en weer te geven is de methode der „Selbstdarstellung“ zeer bevorderlijk, ja beslist noodig.

Om nu echter de eenheid van het geheel als „Evangelische Kerken“ toch niet uit het oog te verliezen, heeft de samensteller van „Ekklesia“ de methode gevolgd een geschiedkundige inleiding, betreffende de Evangelische Kerken in Nederland, te geven; benevens een overzicht over de theologische stroomingen in ons land. Het eerste is van de hand van Prof. Dr. J. A. Cramer; het tweede van Prof. Dr. A. M. Brouwer.

Wij achten de gevolgde methode van werken, als hier bij zulk een uitgave als van „Ekklesia“ de eenig mogelijke, al wordt zij dan, gelijk wij aangaven, door bezwaren gedrukt.

Natuurlijk geldt bij het schrijven der afzonderlijke artikelen dan voor de auteurs, dat zij objectief zijn. Voorzeker, de persoonlijkheid van den schrijver kan niet buiten beschouwing blijven. En men behoeft zijn eigen meening niet achterwege te houden. Maar men zij in alles voorzichtig, vermijde zooveel mogelijk polemiek, houde zich aan de objectieve feiten, en men zij volledig.

En nu is in deze zaak juist op menig artikel aanmerking te maken.

Wij noemen het artikel van Prof. Dr. G. J. Heering en Ds J. B. Hugenholtz over „Oorlog en Vrede“ naar de opvatting der Nederlandsche Christenen. In dit artikel wordt alleen weergegeven, wat door de zoogenaamde Vredesbeweging, en dan in anti-militaristischen zin, voorzover zij personen betreft, die een kerkelijk ambt dragen, wordt gepropageerd en gewerkt, als „Kerk en Vrede“, enz. Maar daar zijn nog tal van Nederlandsche Christenen, die ook tegen den oorlog, en vóór den vrede zijn, maar over de zaken, in dit artikel behandeld, een geheel andere meening zijn toegedaan. En daarover wordt gezweigd. Hier gaat men in tegen den eisch van volledigheid en objectiviteit.

Wij noemen zelfs het artikel over „De Gereformeerde Kerken in Nederland“, begonnen door Ds C. L. F. van Schelven, voortgezet na diens overlijden door Dr. H. Kaajan. Wanneer men in dit artikel van 8 bladzijden 4 bladzijden wijdt aan den kerkelijken strijd van 1886 en maar enkele regels aan het conflict van 1834, dan doet dit in het jaar, waarin wij ons opmaakten de Afscheiding van 1834 kerkelijk te herdenken, pijn-

nog verlossing komen moest; verlossing, die zij in den Paaschnacht dan verwachtten. Maar nu kan Mattheüs aan zijn menschen, die door rabbijnen in het leerhuis hun geest van jongsaf hadden laten vormen, schrijven, dat die verlossing is gekomen. Dat nu niet de vele zaden van Abraham Egypte achter zich hebben liggen, maar dat het Zaad, de Zoon, door God uit Egypte geroepen is. Het drama heeft nu zijn ontknooping gevonden en de historie haar vervulling. Christus is ook hier Verlosser, die het werk doet zonder Zijn volk; maar die — hoewel alleen — ook al de vijanden van Zijn volk overwint.

Hier is Hij, die meer dan Mozes is. Hij, Mozes, meende wel, dat in Egypte geen klauw achterbleef. Maar 't heele volk bleef met den voet geklemd in de nijpende tangen van de zonde. En Mozes zelf was daarin boven zijn volk ook al niet verheven. Hij sterft, en mag 't beloofde land slechts zien van verre. Ook hij komt uit Egypte wel, maar zijn voeten brengen hem niet in het Kanaän der rust.

Doch nu is Jezus geboren. Zoals tevoren Faraö het kind zocht onder het volk van God, zoo zocht Herodes nu het Kind. Faraö en Herodes tasten mis. Mozes wordt drie maanden verborgen en Faraö's hof biedt hem de levenskans. Jezus ontkomt aan de beulen van Herodes en Egypte verbergt Hem. Evenwel, Christus komt van Egypte vrij. Vandaar gaat Zijn weg naar Nazareth. En met het bewustworden van Zijn Geest daalt over Zijn leven de verachting en het lijden daar in dat Nazareth, waaruit niets goeds kan komen; en straks in 't heele land en verder in de Paaschzaal en voor den Hogepriester en het Sanhedraal, Herodes en Pilatus en aan het kruis en in de helle-

lijk aan en wordt niet voldaan aan den eisch der volledigheid en objectiviteit.

En, om niet meer te noemen, want bij vele artikelen zouden kannteekeningen te maken zijn, ook het artikel over „De Gereformeerde Kerken in Nederland in hersteld verband“ van de hand van Dr. J. G. Geelkerken voldoet niet aan den eisch, die men voor geschiedbeschrijving in een werk als „Ekklesia“ mag stellen. Dit hopen wij in een tweede artikel nader aan te geven.

B. A. KNOPPERS.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

Eeuwfeest der Afscheiding in Noord-Amerika.

Het heeft de aandacht getrokken dat onder de kerken in Noord-Amerika die het Eeuwfeest der Afscheiding vierden, die der Reformed Church in Amerika ontbraken. Voor zoover schrijver dezes weet heeft geen enkele kerk of kring van kerken dezer groep de feesttrompet doen schallen. Dat zulks niet geschiedde in het oostelijk deel onzer Unie, n.l. in New York en New Jersey, kon verwacht worden. Immers, behalve enkele uitzonderingen, zijn de kerken dezer groep geformeerd uit menschen wier voorvaders in Amerika kwamen lang vóór de Afscheiding van 1834. De meesten hunner hebben zeker nimmer gehoord van de reformatorische actie die een eeuw geleden van Ulrum uitging. Geen wonder dus dat zij geen eeuwfeest vierden. Doch anders is het gesteld met het volk der Reformed Church in het westen onzes lands, de twee particuliere Synodes van Chicago en Iowa vormend. De meeste leden daarvan zijn het nageslacht van hen die in 1846, 1847 en volgende jaren uit Nederland togen, als menschen verbonden aan de desmalige kerken der Afscheiding. Velen hunner althans. Waarom hebben die niet mede gejubileerd evenals die der Christelijke Gereformeerde en Protestantische Gereformeerde kerken? Het antwoord op deze vraag vinden wij in een artikel geschreven door Prof. Dr. E. J. Blekkink en geplaatst op de eerste bladzijde van het officiële weekblad der Reformed Church, „The Intelligencer-Leader“ van 24 Oct. 1934. Dr. Blekkink is emeritus professor van het Western Seminary, de opleidingsschool der Reformed Church te Holland, Mich., en een alleszins achtelingswaardig man. Hij beantwoordt de vraag die we reeds stelden: waarom de Reformed het eeuwfeest niet vierden gelijk de anderen. „Het antwoord ligt voor de hand. De Reformed Church werd overgeplant van Nederland in dit land, (Amerika) door de vroege nederzetter van Manhattan Eiland, in 1628, meer dan drie honderd jaren geleden. Gedurende vele jaren bleven zij nauw verbonden met de Moederkerk maar in den loop des tijds werd zij onafhankelijk de Reformed Church in Amerika. Zij dateert dus niet van 1834 maar van de dagen der Reformatie. Gedurende de eeuwen bleef zij getrouw aan de Standdaards der Reformatie, het geloof der Vaders. Er was geen Secessie in de Gereformeerde Kerk in Amerika een honderd jaar geleden omdat er geen oorzaken voor bestonden, gelijk er waren in de Kerk in de Nederlanden“. En dan gaat de schrijver voort met er op te wijzen hoe Dr. A. C. van

vaart. Maar voordat Hij dáár komt en dát doorlijden moet, is Hij in Egypte geweest. Hij heeft bij de historie van Zijn volk aangeknoopt. Want met dat volk was hij één. De besnijdenis van Abraham en Izaak is aan Hem voltrokken. De gang van Jacob naar Egypteland heeft Hij volbracht. Hij is vandaar toen teruggekeerd, om te leven naar de wet van Israël, de wet van Sinaï, gegeven aan het uitgetogen volk. En na Zijn exodus en Zijn aanvaarding van de wet heeft Hij geleden onder de vervloeking van die wet.

Dus mag Zijn volk getroost nu zijn. Hij ging Zijn weg der vele smarten. Maar Hij ging onzen weg. Alleen, Hij ging dien weg met vasten gang. De woestijn en den duivel deden Hem niet vallen in verzoeking. Hij kwam uit Egypte en het einde van Zijn wandel op de aarde was Zijn hemelvaart, Zijn ingang in het Kanaän der rust.

Want bij al Zijn gemeenschap met Zijn volk en de historie van Zijn volk, bij al Zijn wonen onder ons, is Hij het Woord. Hij is de Zoon. In Hem heeft God kinderen en door Hem is er voor die kinderen uitleiding uit het slavenhuis der zonde.

Nu mag er gerust gelezen worden in de kerk, elken Zondag weer: „Ik ben de Heere Uw God, die u uit Egypteland, uit het diensthuis heb uitgeleid“. En de wet, die daarna volgt is wis en zeker regel van de dankbaarheid, want de verlossing is geschied. „Uit Egypte heb Ik Mijn Zoon geroepen.“

Wanswerd a. d. Streek.

R. SCHIPPERS.